

**Uchwała Nr XIV/91/16
Rady Gminy Chełmno
z dnia 29 września 2016 roku**

**w sprawie przyjęcia Programu Aktywności Lokalnej dla Gminy Chełmno
na lata 2016-2020**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r., poz. 446 z późn. zm.) i art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016r. poz. 930)

uchwała się, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się Program Aktywności Lokalnej dla Gminy Chełmno na lata 2016-2020, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Chełmno.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Mieczysław Urbański

Program Aktywności Lokalnej dla Gminy Chełmno na lata 2016-2020

Chełmno 2016

SPIS TREŚCI

Wstęp.....	1
I. Opis sytuacji problemowej	2
II.Cele Programu Aktywności Lokalnej	6
III.Odbiorcy Programu Aktywności Lokalnej	6
IV. Kierunki działań	7
V. Założenia Programu	7
VI. Zakładane rezultaty Programu	7
VII.Metody pracy wykorzystywane do realizacji Programu	8
VIII. źródła finansowania Programu.....	8
IX. Realizatorzy	9
X. Monitoring i ewaluacja Programu	9

Wstęp

Program Aktywności Lokalnej dla Gminy Chełmno, zwany dalej „Programem” wskazuje na problemy związane z funkcjonowaniem społeczności lokalnych grup społecznych.

Określa zakres działania w obszarze wzmocnienia społeczności lokalnych i grup społecznych, odpowiada na potrzebę wzmocnienia i integracji lokalnych wspólnot oraz sprzyja procesowi budowania aktywnych społeczności, których podstawowym ogniwem są zaangażowani i aktywni mieszkańcy. Budowanie związków pomiędzy mieszkańcami społeczności, budowanie więzi zaufania i zaangażowania w lokalne sprawy, to elementy tworzenia kapitału społecznego, który jest równie istotnym czynnikiem rozwoju społeczności lokalnych, jak kapitał finansowy.

Program Aktywności Lokalnej skierowany jest dla osób w ramach konkretnego środowiska aktywnej integracji oraz działań o charakterze środowiskowym. Głównym celem Programu jest praca z grupami znajdującymi się w niekorzystnym położeniu, wykluczonymi społecznie lub zagrożonymi tym zjawiskiem.

„Program Aktywności Lokalnej dla Gminy Chełmno na lata 2016-2020” na poziomie Gminy Chełmno jest kontynuacją Programu Aktywności Lokalnej dla Gminy Chełmno na lata 2011-2015 oraz uzupełnieniem i kolejnym etapem realizacji szerszego programu, a mianowicie „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Chełmno na lata 2016-2023”. Jest również niezbędnym dokumentem do aplikowania o środki unijne w ramach EFS, projektów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, które zamierza realizować Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chełmnie.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chełmnie w latach 2008-2013 realizował projekt systemowy w ramach Programu operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet VII Promocja integracji społecznej, Działanie 7.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji, Pod działanie 7.1.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy.

W ramach tego projektu wsparciem w ramach Programu Aktywności Lokalnej objęliśmy 22 osoby wraz z otoczeniem (17-K i 5-M), z którymi zostały podpisane umowy PAL.

I. Opis sytuacji problemowej

Gmina Chełmno położona jest w środkowej części województwa kujawsko – pomorskiego, stanowi część historycznej Ziemi Chełmińskiej. Zajmuje 114,05 km² powierzchni.

Jest jedną z siedmiu jednostek samorządu terytorialnego, tworzących Powiat Chełmiński z siedzibą władz w Mieście Chełmno. Pod względem administracyjnym Gmina Chełmno graniczy od południa z Gminą Unisław, od wschodu z Gminami Kijewo Królewskie i Stolno, od północy z Gminą Grudziądz, a od zachodu z Miastem i Gminą Świecie.

Obszar gminy rozciąga się wzdłuż prawego brzegu Wisły. Miasto Chełmno - położone w centralnej części tego obszaru – rozdziela teren gminy na trzy odrębne części. Strukturę gminy stanowi 18 sołectw obejmujących 19 miejscowości.

Mapa 1 – Obszar Gminy Chełmno

Dominującą formą gospodarki jest rolnictwo wykorzystujące dobre i bardzo dobre gleby. Na terenie gminy brakuje dużych zakładów pracy. Największym przedsiębiorcą jest: PRS Lech Rutkowski zajmujące się przechowywaniem zbóż, produkcją estrów, oleju rzepakowego oraz Bio-eco – zajmujące się produkcją peletu. Ze względu na swoje położenie – wokół Miasta Chełmna – na terenie gminy intensywnie rozwija się budownictwo mieszkaniowe skutkujące napływem nowych mieszkańców do Gminy.

Liczba mieszkańców Gminy Chełmno systematycznie wzrasta. Wg stanu na dzień 31.12.2015 r. wynosi 5760.

Zmiana liczby ludności w stosunku do roku 2005 wynosi + 532 osoby, tj. nastąpił przyrost o ponad 10 %. W tym czasie ludność Powiatu Chełmińskiego zwiększyła się o 2 %. Udział kobiet i mężczyzn w ogóle mieszkańców rozkłada się równomiernie.

Wzrost liczby mieszkańców Gminy spowodowany jest głównie osiedlaniem się na jej terenie osób z zewnątrz, najczęściej z pobliskiego Miasta Chełmna, a nie przyrostem naturalnym. Największy wpływ na ten proces ma atrakcyjne położenie Gminy względem Miasta.

Napływ nowych mieszkańców zauważalny jest zwłaszcza w miejscowościach najbliższej położonych Chełmna. Niektóre miejscowości np. Klamry, Nowe Dobra zwiększyły liczbę mieszkańców o połowę.

Bezrobocie

Powiat Chełmiński w granicach którego leży Gmina Chełmno należy do obszarów o wysokiej stopie bezrobocia. Według danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu stopa bezrobocia w Powiecie Chełmińskim na koniec 2015 roku wynosiła 18,1%, w województwie kuj. – pom. 13,3 %, w kraju 9,8 %.

Korzystający z pomocy

Z danych przedstawionych przez GOPS w Chełmnie ogólna liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2010 – 2015 zmniejsza się. W roku 2013 z pomocy społecznej korzystały 253 rodziny, w 2015 roku – 179 rodzin, tj. o 29 % mniej. Zmniejsza się także liczba osób korzystających z pomocy społecznej. W 2013 roku było 459 osób, w 2015 roku - 323 osoby, (mniej o 29 %). Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców wynosi w 2015 r. 5,6 %.

Wg danych GOPS w Chełmnie najczęstszą przyczyną korzystania z pomocy społecznej przez mieszkańców Gminy Chełmno jest ubóstwo i bezrobocie (odpowiednio ok. 79% i 70% rodzin korzystających z pomocy społecznej). Liczba ta jednak w ostatnich dwóch latach z powodu poprawy sytuacji na rynku pracy maleje.

Na stałym poziomie od kilku lat jest liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności. Kolejnymi powodami korzystania z pomocy społecznej jest długotrwała choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz potrzeba ochrony macierzyństwa.

Problemy opiekuńczo- wychowawcze

Formą wsparcia dla rodziny borykającej się z problemami opiekuńczo- wychowawczymi jest asystentura rodzinna. Polega ona na zindywidualizowanej pracy w rodzinie i dla rodziny, której celem jest przezwyciężenie trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo- wychowawczych. W tym celu przydziela się rodzinie asystenta rodziny, którego zatrudnia kierownik ośrodka pomocy społecznej organizującej pracę z rodziną.

Asystent rodziny zajmuje się m.in. udzielaniem wsparcia psychologiczno– emocjonalnego rodzinie, motywuje i aktywizuje rodzinę, doradza jej, diagnozuje jej problemy, pomaga w ich rozwiązaniu, prowadzi do usamodzielnienia rodzin.

Na terenie Gminy Chełmno zatrudniony jest obecnie 1 asystent rodziny. Dane przedstawione przez GOPS w Chełmnie za lata 2012 – 2015 wskazują, że wzrasta liczba rodzin, tym samym osób będących pod opieką asystenta rodziny. W 2012 roku liczba rodzin objętych asystenturą wynosiła 6, a osób 41, w 2015 wspieranych rodzin było 16, a osób 77. Na terenie Gminy Chełmno w 2015 r. zamieszkiwały 3 rodziny biologiczne, których dzieci (4 dzieci) przebywają w rodzinach zastępczych poza terenem Gminy.

Przemoc

Zjawisko przemocy w rodzinie mierzone tylko wskaźnikiem liczby procedur „Niebieskie Karty” w Gminie Chełmno w latach 2012 – 2015 jest na wysokim, rosnącym poziomie. Łącznie w latach 2012 – 2015 wszczęto 55 procedur. Najmniej w 2014 r. – 8, najwięcej w 2015r. – 21.

Problemy osób starszych

W ostatnich kilkudziesięciu latach możemy zaobserwować intensywność procesu starzenia się społeczeństwa. Jest to cecha charakterystyczna dla krajów wyżej rozwiniętych, co – przy jednoczesnym spadku przyrostu naturalnego– sprawia, że odsetek ludzi starszych w społeczeństwie szybko rośnie. Dzieje się tak w skutek wydłużania się trwania ludzkiego życia, postępu cywilizacyjnego i poprawy jakości życia. Społeczne skutki procesu starzenia się to nie tylko problem rosnących kosztów zabezpieczenia społecznego, lecz również opieki zdrowotnej oraz tzw. opieki długoterminowej (pielęgnacja). Na poziomie indywidualnym dla seniorów ważne jest zagospodarowanie czasu, wykorzystanie ich doświadczenia zawodowego i życiowego, ich chęci bycia użytecznym, możliwość podniesienia poziomu życia dzięki dodatkowym, nawet niewielkim, dochodom. Kryterium ONZ określa jako starą, populację, w której udział ludności w wieku 65 lat i więcej przekracza 7%. Odsetek powyżej 10% oznacza fazę zaawansowanej starości.

Dane GUS pokazują, że na terenie Gminy Chełmno na stałym poziomie utrzymuje się odsetek osób w wieku 65 lat i więcej. Jest to jednak poziom przekraczający 10 % ogółu mieszkańców (w 2014 wyniósł 10,71%). Liczba mieszkańców w wieku 65 i więcej wynosi średnio ok. 600. Pod tym względem sytuacja Gminy jest korzystniejsza od danych dla całego powiatu chełmińskiego (w 2014r. udział mieszkańców w wieku 65 i więcej w całej populacji wyniósł prawie 13 %) i od województwa kuj. – pom. (14,7 %). Korzystne dla Gminy dane są konsekwencją napływu do Gminy osób w większości w wieku produkcyjnym i chociaż malejącego, ale ciągle dodatniego przyrostu naturalnego.

Na terenie Gminy Chełmno nie funkcjonują formalne organizacje, które zajmowałyby się zagospodarowaniem czasu wolnego seniorów, rozwijaniem ich zainteresowań kulturalnych, edukacyjnych, turystycznych. Nie działają stowarzyszenia, Uniwersytet Trzeciego Wieku.

Role animatorów życia społecznego dla osób starszych wypełniają szkoły, Urząd Gminy, sołectwa oraz organizacje nieformalne np. KGW oraz Jesienny Klub Emeryta. Pojedyncze akcje przeprowadza Lokalna Grupa Działania „Vistula – Terra Culmensis”, funkcjonująca na tym obszarze.

Infrastruktura społeczna

Mieszkańcy Gminy Chełmno w zakresie korzystania z obiektów publicznej infrastruktury społecznej mają dostęp do:

- świetlic wiejskich – 14 obiektów,
- bibliotek – 4 obiekty,
- obiektów pełniących funkcje sportowe, rekreacyjno – wypoczynkowe (np. place zabaw, fitness) – 17 obiektów.

Liczba obiektów jest porównywalna do sąsiednich gmin. Ich stan techniczny i wyposażenie jest zadowalające.

Brakuje niestety na terenie Gminy ośrodka kultury. Nie ma też innych komercyjnych obiektów pełniących funkcje kulturalne.

Aktywność społeczna

Społeczność Gminy Chełmno należy do słabo aktywnych. Potwierdzeniem tego jest bardzo niski wskaźnik działających na terenie samorządu organizacji pozarządowych – zaledwie 11 (dla porównania w Gminie Płużnica o zbliżonej liczbie ludności działa 46 organizacji) to wskaźnik znacząco niższy od średniej dla powiatu chełmińskiego i województwa kujawsko – pomorskiego.

Bardzo źle wygląda zaangażowanie społeczności w życie obywatelskie. Świadczy o tym jeden z najniższych wskaźników frekwencji wyborczej w województwie oraz bardzo niski udział mieszkańców w zebraniach wiejskich. W wyborach ogólnokrajowych frekwencja w Gminie Chełmno zawsze należy do najniższych w powiecie i województwie kuj. – pom.

Wg danych UG Chełmno podczas ostatnich zebrań wiejskich tylko w 3 sołectwach frekwencja przekroczyła 10 %. Niestety są w Gminie Chełmno miejscowości gdzie o losach swojej wspólnoty decyduje zaledwie 3% mieszkańców.

II. Cele Programu Aktywności Lokalnej

Cel główny

Głównym celem „Programu Aktywności lokalnej dla Gminy Chełmno na lata 2016-2020” jest zwiększenie aktywności mieszkańców gminy, w szczególności grup zagrożonych wykluczeniem społecznym we wszystkich obszarach życia społecznego, w tym także na rynku pracy oraz zwiększenie potencjału rozwojowego.

Cele szczegółowe:

1. inicjowanie działań środowiskowych, opartych na współpracy lokalnych instytucji i społeczności lokalnych,
2. podejmowanie działań z zakresu edukacji społecznej i obywatelskiej,
3. prowadzenie działań o charakterze informacyjnym, edukacyjnym, aktywizującym i integracyjnym,
4. zwiększenie kompetencji społecznych i zawodowych, w szczególności u osób pozostających poza rynkiem pracy,
5. zapobieganie marginalizacji osób i rodzin poprzez wyrównywanie szans grup marginalizowanych m.in. osób niepełnosprawnych, długotrwale bezrobotnych, osób starszych,
6. zwiększenie wiedzy na temat potrzeb i problemów grup społeczności,
7. zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego,
8. promowanie postaw prospołecznych.

III. Odbiorcy Programu Aktywności Lokalnej

Program jest skierowany do mieszkańców Gminy Chełmno wykluczonych społecznie lub zagrożonych tym zjawiskiem w szczególności do:

1. określonych grup osób np. osoby niepełnosprawne, bezrobotne, rodziny wielodzietne, matki samotnie wychowujące dzieci, osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej, rodziny dotknięte przemocą, rodziny borykające się z problemami opiekuńczo- wychowawczymi.
2. społeczności lokalnych, mieszkających na pewnej przestrzeni np. mieszkańcy kilku domów, osiedla, wsi, sołectwa,
3. otoczenia osób wykluczonych społecznie.

IV. Kierunki działań

Cele Programu realizowane będą poprzez podejmowanie działań:

1. badanie potrzeb i problemów grup oraz społeczności lokalnych ze szczególnym uwzględnieniem środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym,
2. organizowanie spotkań integracyjnych,
3. organizowanie specjalistycznego doradztwa i konsultacji,
4. promowanie i wspieranie projektów aktywizujących i integrujących o charakterze edukacyjnym, kulturalnym, sportowym, ekologicznym i turystycznym,
5. współdziałanie instytucji samorządowych z instytucjami pozarządowymi i lokalną społecznością,
6. wspieranie organizacyjne oraz finansowe lokalnych inicjatyw,
7. organizowanie i wspieranie rozwoju edukacji społecznej i obywatelskiej, wolontariatu, grup samopomocowych, edukacyjnych i innych,
8. podejmowanie działań promujących dostęp i wykorzystywanie nowoczesnych technologii, teleinformacyjnych i telekomunikacyjnych wśród wszystkich społeczności lokalnych,
9. aktywizacja, integracja i wykorzystywanie potencjału osób starszych w środowisku lokalnym – promocja działań wspierających więzi pokoleniowe,
10. tworzenie partnerstwa i promowanie pracy w partnerstwie,
11. realizacja zadań wynikających z Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Chełmno na lata 2016-2023.

V. Założenia Programu

1. otwartość instytucji na potrzeby środowiska lokalnego,
2. współpraca instytucji i służb,
3. angażowanie lokalnej społeczności w realizacji celów i kierunków działań,
4. kierowanie działań w pierwszej kolejności do osób i grup wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym.

VI. Zakładane rezultaty Programu

1. wzrost zaangażowania mieszkańców w życie społeczne swojej wspólnoty,
2. wzrost pozytywnych relacji między mieszkańcami,
3. wzrost poczucia przynależności do społeczności lokalnej i odpowiedzialności za procesy w niej zachodzące
4. wyłonienie się nowych liderów lokalnych oraz umocnienie pozycji liderów już działających,

5. wzrost inicjatyw podejmowanych na rzecz społeczności lokalnej, również realizowanych w partnerstwach,
6. wzrost oraz poprawa przepływu informacji, a także dostępu do informacji, a także wiedzy niezbędnej dla prawidłowego funkcjonowania społeczności lokalnych,
7. poprawa jakości życia mieszkańców gminy,
8. aktywizacja osób wykluczonych i ich otoczenia,
9. przeciwdziałanie zjawisku marginalizacji społecznej,
10. stały monitoring potrzeb społecznych,
11. wzrost wiedzy w różnych dziedzinach życia społecznego,
12. planowanie i realizowanie zadań w odpowiedzi na realne potrzeby mieszkańców,
13. skuteczniejsze i efektywniejsze wykorzystywanie istniejących zasobów,
14. wzrost zaangażowania organizacji pozarządowych w zakresie podejmowania działań środowiskowych,
15. realizacja projektów inicjowanych i współorganizowanych przez lokalne społeczności.

VII. Metody pracy wykorzystywane do realizacji Programu

W ramach programu przewiduje się zastosowanie:

1. środowiskowej pracy socjalnej – są to działania realizowane przez pracownika socjalnego, mające na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie ról społecznych oraz tworzenie warunków w sprzyjających temu celowi,
2. instrumentów aktywnej integracji – to szereg instrumentów aktywizacyjnych z zakresu aktywizacji zawodowej, edukacyjnej, zdrowotnej i społecznej.
3. działań o charakterze środowiskowym – to inicjatywy integrujące, obejmujące między innymi badania, opracowania i inspirowanie do udziału mieszkańców w imprezach i spotkaniach, w szczególności o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym, sportowym, ekologicznym i turystycznym

VIII. Źródła finansowania Programu

Do podstawowych źródeł finansowania działań podejmowanych w ramach Programu Aktywności Lokalnej należy zaliczyć:

1. środki unijne – EFS- Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój
2. środki własne gminy,
3. środki własne podmiotów zaangażowanych w działania w ramach poszczególnych programów aktywności lokalnej,

4. sponsorzy,
5. Środki pochodzące z budżetu Państwa i jednostek samorządu terytorialnego np. województwa kujawsko-pomorskiego, powiatu chełmińskiego.
6. Środki pochodzące z Fundacji, stowarzyszeń wspierających obszar pomocy społecznej.

IX. Realizatorzy

Realizatorami zadań programu są:

1. Urząd Gminy Chełmno,
2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Chełmno,
3. Szkoły, Gminna Biblioteka Publiczna.

Partnerzy:

1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
2. organizacje pozarządowe oraz kościelne,
3. jednostki edukacyjne, kulturalne i sportowe,
4. lokalni pracodawcy i przedsiębiorcy,
5. lokalne media.

X. Monitoring i ewaluacja Programu

Monitorowanie działań realizowanych w ramach Programu Aktywności Lokalnej odbywać się będzie systematycznie przez realizatorów Programu. Zarówno monitoring, jak i ewaluacja działań będzie następowała każdorazowo po ich zakończeniu.

Sprawozdanie roczne z realizacji Programu, będzie składane Radzie Gminy Chełmno do końca I kwartału za rok poprzedni.

Ocena podejmowanych działań w ramach PAL będzie dokonywana na podstawie analizy ilościowej i jakościowej.

Wnioski z oceny będą stanowiły podstawę do wyznaczania kolejnych kierunków działań lub modyfikacji już wdrożonych na rzecz mieszkańców Gminy Chełmno.

